

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych
na terenie gminy Paczków
na lata 2024-2034**

Paczków, 2024 r.

Spis treści

Wstęp	2
ROZDZIAŁ I	
MERYTORYCZNE OPRAWOWANIE	
STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	3
1.1. Podstawa prawna Strategii	3
1.1.1. Dokumenty krajowe	3
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	4
ROZDZIAŁ II	
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	5
2.1. Charakterystyka Gminy	5
2.1.1. Położenie geograficzne i komunikacyjne	5
2.1.2. Struktura demograficzna	5
2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie	6
2.1.4. Oświata	7
2.1.5. Kultura i sport	7
2.1.6. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	9
2.1.7. Pomoc społeczna	10
2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	13
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	14
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	15
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Paczków. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	16
2.2.2.1. Ubóstwo	17
2.2.2.2. Bezrobocie	18
2.2.2.3. Niepełnosprawność	20
2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba	21
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	22
2.2.2.6. Uzależnienia	23
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Paczków	25
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Paczków w opinii dorosłych mieszkańców	25
2.3.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych pracowników ośrodka pomocy społecznej	27
2.3.3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży na terenie gminy	28
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	33
2.4.1. Analiza SWOT	33
ROZDZIAŁ III	
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PACZKÓW NA	
LATA 2024-2034	37
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	37
3.2. Realizacja strategii	40
3.2.1. Cele i kierunki działań	40
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	49
3.2.3. Źródła finansowania	51

Wstęp

Politykę społeczną najczęściej definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jest to dokument określający najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazujący priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla gminy Paczków na lata 2024-2034.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków na lata 2024-2034 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków na lata 2024-2034 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków na lata 2024-2034 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego - Opolskie 2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2024-2034,
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Paczków,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Paczków,
- Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych na terenie Gminy Paczków w 2024 roku,

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie geograficzne i komunikacyjne

Gmina Paczków jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie nyskim w województwie opolskim. Siedzibą gminy jest miasto Paczków. Od zachodu i północy Paczków graniczy z województwem dolnośląskim (gmina Złoty Stok, gmina Kamieniec Ząbkowicki i gmina

Ziębice), od wschodu z gminą Otmuchów, a od południa z Republiką Czeską. Gmina Paczków zajmuje obszar ok. 79,69 km².

W skład gminy wchodzi trzynaście sołectw: Paczków, Dziewiętlice, Frydrychów, Gościce, Kamienica, Kozielno, Lisie Kąty, Stary Paczków, Ścibórz, Trzeboszowice, Ujeździec, Unikowice, Wilamowa.

Teren gminy przecinają dwa ważne trakty komunikacyjne. Pierwszy z nich to droga krajowa nr 46 (tzw. trasa podsudecka), biegnąca z Częstochowy przez Opole i Nysę do Kłodzka, natomiast drugi (droga wojewódzka nr 382) prowadzi w okolice Świdnicy (przez Ząbkowice Śląskie, możliwość skomunikowania z drogą krajową nr 8 - kierunek Wrocław).

2.1.2. Struktura demograficzna²

Gmina Paczków liczy 11 484 mieszkańców, z czego 51,4% stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni. 60% mieszkańców gminy Paczków jest w wieku produkcyjnym, 15,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Mieszkańcy gminy Paczków zawarli w 2023 roku 52 małżeństwa. Dla porównania w 2022 i 2021 roku zawarto po 49 małżeństw. W 2023 roku odnotowano 16 rozwodów (w 2022 r. - 15, w 2021 r. 16). 41,4% mieszkańców gminy Paczków jest stanu wolnego, 43,6% żyje w małżeństwie, 6% mieszkańców jest po rozwodzie, 9% to wdowy/wdowcy.

W 2023 roku w gminie Paczków urodziło się 56 dzieci, w tym 52% dziewczynek i 48% chłopców. W tym samym okresie odnotowano 164 zgony, w tym 53,7% mężczyzn i 46,3% kobiet.

Tabela 1. Struktura demograficzna gminy Paczków wg stanu na dzień 31.12.2023r.

	2021		2022		2023	
	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn
Liczba mieszkańców Gminy	6012	5714	5926	5624	5899	5585
Liczba urodzeń żywych	36	35	27	27	29	27
Liczba zgonów	96	119	90	96	76	88

²Źródło: Dane otrzymane od Gminy Paczków. Stan na dzień 31.12.2023 r.

2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie³

Problem bezrobocia w gminie Paczków w ostatnich trzech latach spada. W 2020 roku w gminie było zarejestrowanych ogółem 435 osób bezrobotnych (w tym 228 kobiet i 207 mężczyzn). W 2021 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła do 355 osób (w tym 183 kobiet i 172 mężczyzn). W 2022 roku również odnotowano nieznaczny spadek liczby bezrobotnych względem lat poprzednich - ogółem 333 osoby, w tym 170 kobiet i 163 mężczyzn. Największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy: 2020 - 212 osób, 2021 - 214 osób, 2022 - 168 osób. Znaczną część zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowią osoby po 50 roku życia.

Osoby bezrobotne z terenu gminy Paczków mogą uzyskać pomoc w Ośrodku Pomocy Społecznej w Paczkowie oraz w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie.

Tabela 2. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Paczków w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Ogółem	435	355	333
Kobiety	228	183	170
Mężczyźni	207	172	163
do 25 roku życia	40	32	28
do 30 roku życia	86	66	50
powyżej 50 roku życia	144	120	119
długotrwale bezrobotni	212	214	168

2.1.4. Oświata⁴

W gminie Paczków funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Bohaterów Westerplatte,
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kamienicy,

³ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp 15.02.2024 r.

⁴ Źródło: Raport o stanie gminy Paczków za 2022 rok

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Trzeboszowicach,
- Zespół Szkół w Paczkowie - Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Branżowa I stopnia,
- Przedszkole Publiczne nr 1 w Paczkowie,
- Przedszkole Publiczne nr 2 w Paczkowie,
- Przedszkole Publiczne nr 3 w Paczkowie,
- Żłobek Publiczny w Paczkowie,
- Przedszkola Publiczne prowadzone przez Stowarzyszenia: w Starym Paczkowie, Wilamowej, Dziewiętlicach, Ujeźdźcu, Unikowicach oraz Gościcach.

2.1.5. Kultura i sport

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy, mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Głównym inicjatorem wydarzeń kulturalnych w gminie Paczków jest Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie organizujący wiele różnorodnych wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym dla wszystkich mieszkańców gminy, wykorzystując przy tym rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną w gminie.

Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną oraz wykonującą obowiązkowe zadania gminy m.in. w zakresie wychowania estetycznego, upowszechniania wartości kultury, tworzenia warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz przygotowania oferty kulturalnej.

Działalność prowadzona jest w Ośrodku Kultury w Paczkowie oraz siedmiu filiach położonych na terenie Gminy Paczków: Wiejskie Domy Kultury - w Trzeboszowicach, Kamienicy, Dziewiętlicach, Świetlice Wiejskie – w Unikowicach, Gościcach, Kinie Kopernik oraz Domu Plastyka. Do podstawowych zadań Ośrodka należy: rozpoznawanie, rozbudzenie zainteresowań i potrzeb kulturalnych, przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze, rozwój świadomości kulturowej i pielęgnowanie dziedzictwa narodowego.

Ośrodek prowadzi działalność kulturalną oraz marketingową, handlową i usługową w zakresie kultury, edukacji, turystyki i rekreacji poprzez: organizację spektakli, koncertów, imprez rozrywkowych, turystycznych, rekreacyjnych i promocyjnych, wystaw, projekcji

filmów oraz pozostałych imprez widowiskowych, prowadzenie kółek artystycznych, zajęć w zespołach wspierających amatorski ruch artystyczny.

Biblioteka Publiczna im. Jana Brzechwy w Paczkowie jest samorządową instytucją kultury Gminy Paczków, której podstawowym celem jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz zapewnienie dostępu do dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Księgozbiór biblioteki wynosi łącznie 42 696 woluminów. Na stanie znajdują się 33 dokumenty audiowizualne. W 2022 r. Biblioteka udzieliła 2 842 kwerend, zorganizowała 12 konkursów, 31 lekcji bibliotecznych, 6 spotkań autorskich, 2 spotkania z psychologiem, 242 inne imprezy dla użytkowników biblioteki. W Bibliotece w Paczkowie i jej filiach zorganizowano 293 spotkania dla czytelników. Łącznie w sieci bibliotek czytelnicy wypożyczyli w 2022 roku 46 924 książek na zewnątrz i 6 411 udostępniono na miejscu.

Raz w miesiącu organizowane są spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki dla dzieci i dorosłych, spotkania z uczestnikami Uniwersytetu III Wieku. Biblioteka uczestniczy w spotkaniach Towarzystwa Polsko - Francuskiego w Paczkowie (raz w miesiącu) przygotowując materiały książkowe i prezentacje multimedialne. Wraz ze Stowarzyszeniem Pegaz zorganizowano ogólnopolski konkurs na limeryk. Raz w miesiącu odwiedzają nas osoby niepełnosprawne z Domu Dziennego Pobytu w Paczkowie. W imprezach i wydarzeniach czytelniczych w 2022 r. wzięło udział 3 423 użytkowników biblioteki.

Gminne Centrum Sportu i Rekreacji w Paczkowie organizuje i koordynuje przedsięwzięcia, imprezy i zajęcia sportowo rekreacyjne w gminie. Ponadto utrzymuje, zarządza i rozwija bazę sportowo rekreacyjną w gminie, a także inicjuje i upowszechnia kulturę fizyczną oraz aktywność ruchową szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Centrum posiada bogatą infrastrukturę sportowo rekreacyjną. Dysponuje pełnowymiarową halą do gier zespołowych, boiskami do piłki ręcznej, piłki nożnej halowej, piłki koszykowej, piłki siatkowej i tenisa ziemnego. Posiada wyposażenie lekkoatletyczne, maty do sportów walki, profesjonalną tablicę świetlną do wszystkich gier zespołowych, stanowisko komentatorskie, widownię 160 miejsc siedzących +120 miejsc stojących, małą salkę wielofunkcyjną, kort tenisowy ze sztuczną nawierzchnią i oświetleniem, siłownię, saunę fińską, salę konferencyjną oraz pełne zaplecze socjalne. Oprócz sportowych obiektów klubowych LZS oraz obiektów szkolnych i prywatnych funkcjonują cztery obiekty sportowo rekreacyjne zarządzane przez GCSR w Paczkowie tj.: Hala Sportowa z kortem, Boisko ORLIK, Stadion Miejski z bieżnią, siłownią i boiskami do gier zespołowych oraz Basen Miejski z placem zabaw.

Dodatkowo pod zarządem Gminy funkcjonują takie obiekty jak: tor rowerowy z placem zabaw i siłownią, miejskie place zabaw, boiska i siłownie zewnętrzne w sołectwach. Na bieżąco utrzymywane jest dobry stan techniczny budynków, urządzeń oraz sprzętu. Obiekty udostępniane są do całorocznego lub sezonowego użytkowania przez szkoły, kluby sportowe i grupy nieformalne oraz użytkowników indywidualnych.

2.1.6. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

W gminie Paczków działa szereg stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych, działających m.in. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, kultury fizycznej, rozwoju lokalnego, na rzecz osób niepełnosprawnych oraz inne. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Paczków to min.: Stowarzyszenie Młodych Gminy Paczków ALTERNA, Stowarzyszenie Kultury Osób Niepełnosprawnych WIEŻ, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Paczkowie, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Paczków, Stowarzyszenie PEGAZ, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich - Klub w Paczkowie, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Paczkowie, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce - Oddział Opole, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Paczkowie, Koło Polskiego Związku Działkowców w Paczkowie, Koło Polskiego Związku Hodowców Gołębi w Paczkowie, Koło Łowieckie „Jarząbek” w Paczkowie, Polski Czerwony Krzyż, Opolski Zarząd Okręgowy w Opolu, Rejon Otmuchów, Caritas Diecezji Opolskiej, Fundacja Sub Rosa, Stowarzyszenie „Generacja”, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Dziewiętlicach, Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Jana Pawła II w Paczkowie, „Trójka Dzieciom”, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Stary Paczków, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Goworowice, Stowarzyszenie Artystyczne Miłośników Folkloru, Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców w Paczkowie, Towarzystwo Polsko – Francuskie, Uniwersytet III Wieku w Paczkowie.

Na terenie gminy Paczków funkcjonują Ludowe Zespoły Sportowe: LZS Gościce, LZS Trzeboszowice, LZS Dziewiętlice, LZS Ujeździec, LZS Kamienica oraz Klub Sportowy "Sparta" i Stowarzyszenie Klub Karate-do Shotokan Funakoshi.

Gmina Paczków posiada uchwalony Program współpracy Gminy Paczków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Głównym celem tego programu jest budowanie partnerstwa Gminy i organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym oraz wspieranie organizacje

pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych. Gmina Paczków współdziała z organizacjami pozarządowymi poprzez współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym. Współpraca finansowa to głównie zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w ustawie. Natomiast współpraca pozafinansowa prowadzona jest m.in. poprzez wzajemne informowanie i konsultowanie o planowanych kierunkach działalności i zadaniach publicznych oraz inne działania określone w Programie współpracy.

2.1.7. Pomoc społeczna

W gminie Paczków w zakresie pomocy społecznej działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Paczkowie. Misją i celem Ośrodka jest sprawne i skuteczne działanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie poprzez realizowanie ustawowych działań mających na celu rozwiązywanie problemów społecznych Gminy Paczków.

Działania Ośrodka ukierunkowane są na umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, a także wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje także działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna w szczególności polega na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy socjalnej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, a także rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należą:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- 2) sporządzanie oceny zasobów gminy w zakresie pomocy społecznej,

- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi z matką, ojcem lub rodzeństwem,
- 10) praca socjalna,
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich,
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- 13) dożywianie dzieci,
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- 2a. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich,
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- 3a. opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- 3b. przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej,
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na

pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
8. zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Organizując pomoc społeczną, Ośrodek współpracuje w tym zakresie z Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przemocy domowej, parafiami, Komisariatem Policji, Szkołami z terenu gminy, przedstawicielami stowarzyszeń ochotniczych straży pożarnych, lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, a także z radnymi i sołtysami z terenu gminy oraz organizacjami pozarządowymi na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i odrębnych przepisach, w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno- obyczajowymi. Nad bezpieczeństwem mieszkańców oraz utrzymaniem porządku publicznego czuwają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Paczkowie.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej w gminie funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne w Gościcach, Kamienicy, Wilamowej, Dziewiętlicach, Ujeźdźcu i Starym Paczkowie.

Głównym celem straży pożarnej jest gaszenie pożarów i zwalczanie innych klęsk żywiołowych oraz ratowanie ludzi i sprzętu w wypadkach drogowych. Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych opiera się w całości na społecznej działalności swoich członków. Począwszy od prac gospodarczo-porządkowych, poprzez działalność sportowo-pożarniczą, uczestnictwo w uroczystościach, aż do działalności ratowniczej całokształt działań bazuje na społecznym zaangażowaniu członków jednostki.

Ochotnicza Straż Pożarna dysponuje ograniczonymi uprawnieniami, dlatego też w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu ludzkiemu, podejmuje współpracę z przedstawicielami Policji. Realizując swoje zadania działała samodzielnie bądź wspólnie z przedstawicielami innych organów, w tym z jednostkami ratownictwa medycznego.

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest ważnym instrumentem polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej zostały określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zgodnie z jej zapisami, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona pomiędzy organy administracji publicznej. Strategiczne zadania związane z realizacją polityki społecznej wykonuje samorząd województwa. Za realizację zadań o charakterze specjalistycznym odpowiada samorząd powiatowy. Z kolei gmina jest odpowiedzialna za tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo- wychowawczych, pomoc rzeczową, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Paczków zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Paczkowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy domowej,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku

z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

13. alkoholizmu lub narkomani,

14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Paczków świadczone są przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Paczkowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zadaniem ośrodka jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2023 roku Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Paczkowie objął wsparciem 270 rodzin. W 2022 roku z pomocy ośrodka pomocy społecznej skorzystało 245 rodzin, a w 2021 roku - 284 rodziny. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć stopniowy spadek, a następnie wzrost liczby rodzin zgłaszających się po pomoc społeczną.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba rodzin ogółem	270	245	284

W 2023 roku Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił łącznie 328 świadczeń, w tym 186 świadczeń pieniężnych. Udzielono także 32 świadczenia porady.

Tabela 4. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2020-2022

	2021	2022	2023
Ogółem, w tym:	483	306	328
świadczenia pieniężne	216	193	186
porady	60	55	32

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Paczków. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

O pomoc Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie niezmiennie od kilku lat ubiegają się przede wszystkim rodziny, w których dominuje bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba i niepełnosprawność.

W 2023 roku z trudnościami z powodu zmagania się z występującą w rodzinie długotrwałą chorobą do ośrodka pomocy społecznej zgłosiło się 158 rodzin, z ubóstwem - 121 rodzin, kolejne 111 z powodu niepełnosprawności oraz bezrobocia. Wsparcia z powodu alkoholizmu potrzebowało 18 rodzin, a w związku bezradnością opiekuńczo-wychowawczą - 12 rodzin. Warto zaznaczyć, iż wskazane problemy są wiodącymi. Istnieją jeszcze inne trudności, z powodu których mieszkańcy są zmuszeni skorzystać z pomocy Ośrodka. Bardzo często zdarza się także, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Tabela 5. Główne powody przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MGOPS w Paczkowie w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Niepełnosprawność	93	72	111
Bezrobocie	130	121	111
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0

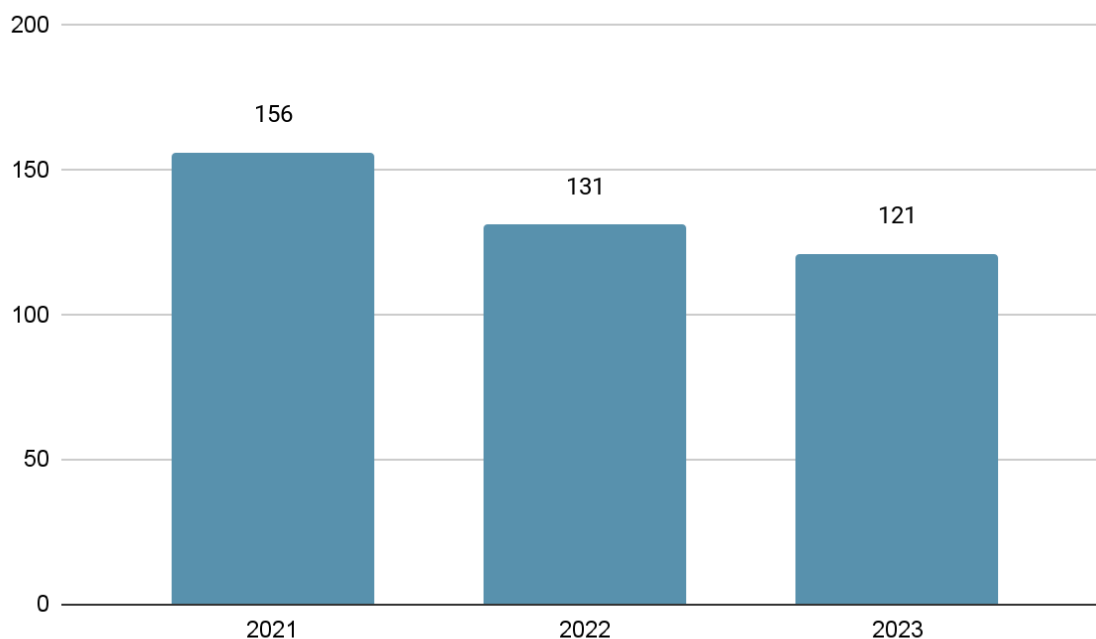
Ubóstwo	156	131	121
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	30	29	12
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	158	132	158
Alkoholizm	20	18	18
Inne	95	82	68

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Ubóstwo spotykane jest często wśród m.in. emerytów, rencistów, rodzin niepełnych, wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą, o niskim wykształceniu czy bezrobotnych (ubóstwo niezawinione), ale także wśród osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków czy hazardu (ubóstwo zawinione). Warto zauważyć, że precyzyjne zdefiniowanie ubóstwa oraz oddzielenie jego przyczyn i konsekwencji jest niezwykle trudne, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo-skutkowy. W wielu przypadkach problem ubóstwa powiązany jest w wieloma innymi trudnościami z jakimi spotyka się jednostka, co powoduje ich nawarstwianie i utrudnia określenie jednoznacznej przyczyny jego występowania. Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych.

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie w wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2021 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystały 153 rodziny z gminy, w 2022 roku liczba ta spadła do 131 rodzin, a w 2023 roku do 121 rodzin.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu ubóstwa w latach 2021-2023.

2.2.2.2. Bezrobocie

Bezrobocie to niemożność znalezienia pracy zarobkowej przez ludzi w wieku produkcyjnym, zdolnych i chętnych do pracy oraz aktywnie jej poszukujących. Bezrobotni stanowią więc część ludności w wieku produkcyjnym. Innymi słowy, to efekt nierównowagi między podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Natomiast czynniki pozapłacowe ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedostateczny rozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa). Bezrobocie, zwłaszcza długoterminowe, wywołuje także szereg konsekwencji psychologicznych i społecznych.

Do skutków psychologicznych bezrobocia zalicza się m.in.: zaburzenia emocjonalne u osób pozostających bez pracy, frustrację, rozczarowanie, depresję, utratę poczucia własnej wartości oraz brak wiary we własne możliwości, większą podatność bezrobotnych na różne choroby i schorzenia czy skłonności do myśli samobójczych i samobójstw⁵. Natomiast wśród najczęściej pojawiających się skutków społecznych bezrobocia można wyróżnić⁶:

- poczucie wykluczenia ze społeczeństwa,

⁵ Za: M. Majchrzak i in. 2012, s. 266; K. Kaczmarczyk 2016, s. 49; K. Dreła 2015, s. 136-138

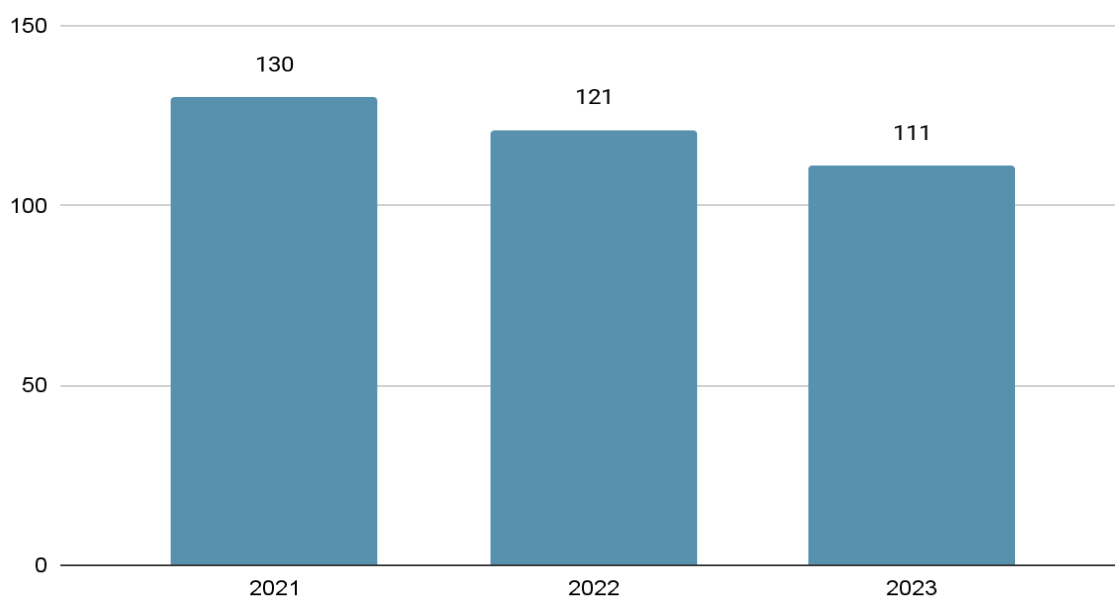
⁶ Za: M. Majchrzak i in. 2012, s. 267; K. Kaczmarczyk 2016, s. 44-46; K. Dreła 2015, s. 136; M. Śmiglin 2006, s. 429

- utratę dotychczasowej pozycji społecznej,
- utratę kontaktu ze znajomymi i niechęć do udziału w życiu społeczności lokalnej,
- konflikty w rodzinie, niekiedy prowadzące do rozstań, a nawet rozwodów,
- odkładanie decyzji o małżeństwie i założeniu rodziny przez osoby bezrobotne,
- patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przestępczość),
- obniżanie się kwalifikacji i zanikanie umiejętności, co skutkuje koniecznością przekwalifikowywania się,
- obniżony standard życia, prowadzący niekiedy do biedy i ubóstwa,
- emigrację zarobkową, która także może negatywnie wpływać na więzi rodzinne i skutkować rozpadem małżeństw.

Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie wskazują, że w latach 2021-2023 obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej powodu bezrobocia. W 2021 roku udzielono pomocy i wsparcia powodu bezrobocia 130 rodzinom w gminie, w 2022 roku 121 rodzinom, natomiast w 2023 roku - 111 rodzinom.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu bezrobocia w latach 2021-2023.

2.2.2.3. Niepełnosprawność

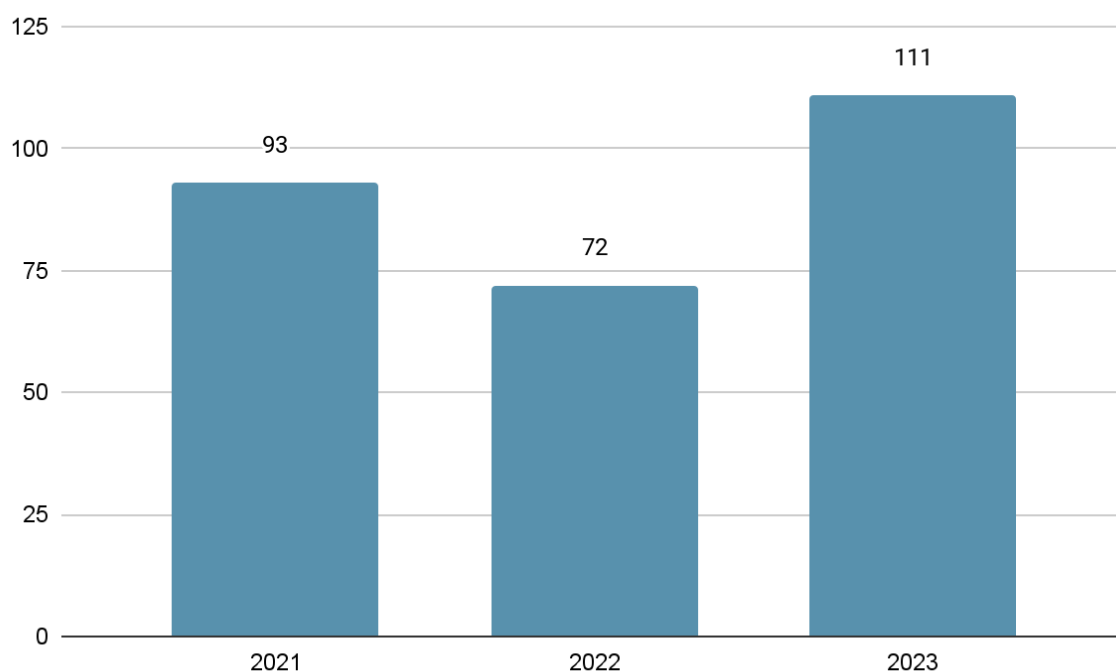
Zgodnie z ogólną definicją zawartą w art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przepisy ustawy w art. 1 definiują osoby niepełnosprawne jako osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności lub
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów lub
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16. roku życia

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę społeczną zagrożoną wykluczeniem.

Dane Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie wskazują, że w latach 2021-2023 obserwuje się najpierw spadek, a następnie wzrost liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2021 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności było 73 rodziny, w 2022 roku 72 rodziny, natomiast w 2023 roku - 111 rodzin.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2023.

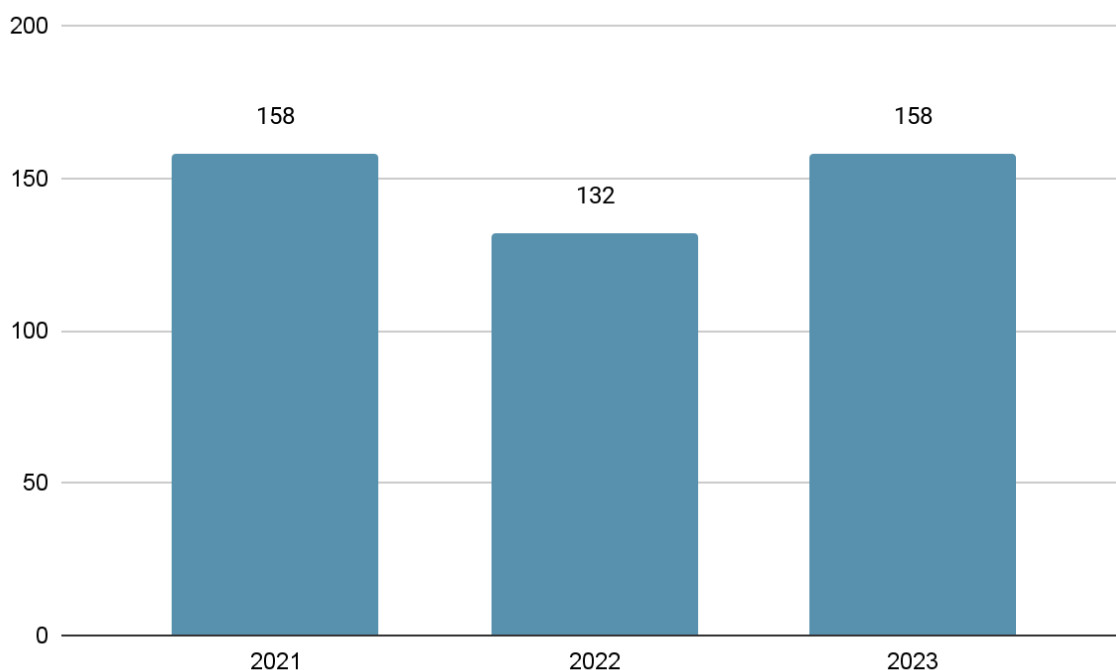
2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Długotrwała i ciężka choroba jest główną przyczyną ubiegania się o pomoc społeczną w gminie Paczków. W 2021 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 158 rodzin. W 2022 roku liczba ta zmniejszyła się do 132 rodzin, a w 2023 roku ponownie wzrosła do 158 rodzin.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2021-2023.

2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

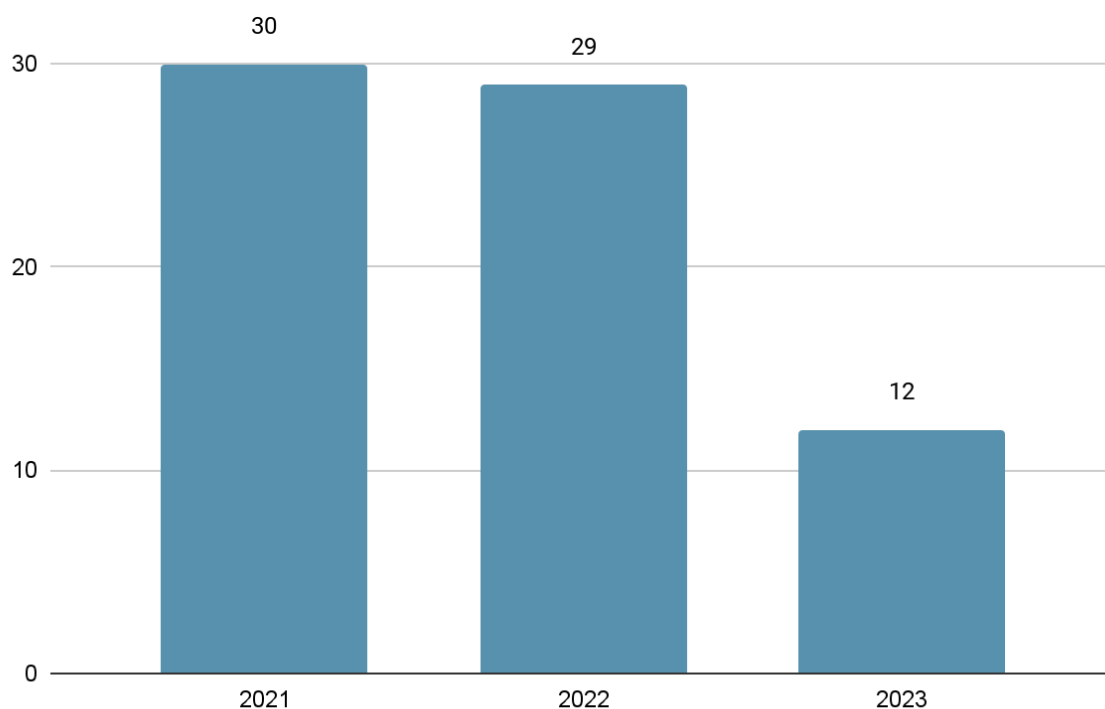
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny oraz niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców są częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W 2021 roku w gminie Paczków wśród ubiegających się o pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych było 30 rodzin. W 2022 roku liczba ta zmniejszyła się do 29 rodzin, a w 2023 roku do 12 rodzin.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023.

Priorytetem wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizację działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny.

2.2.2.6. Uzależnienia

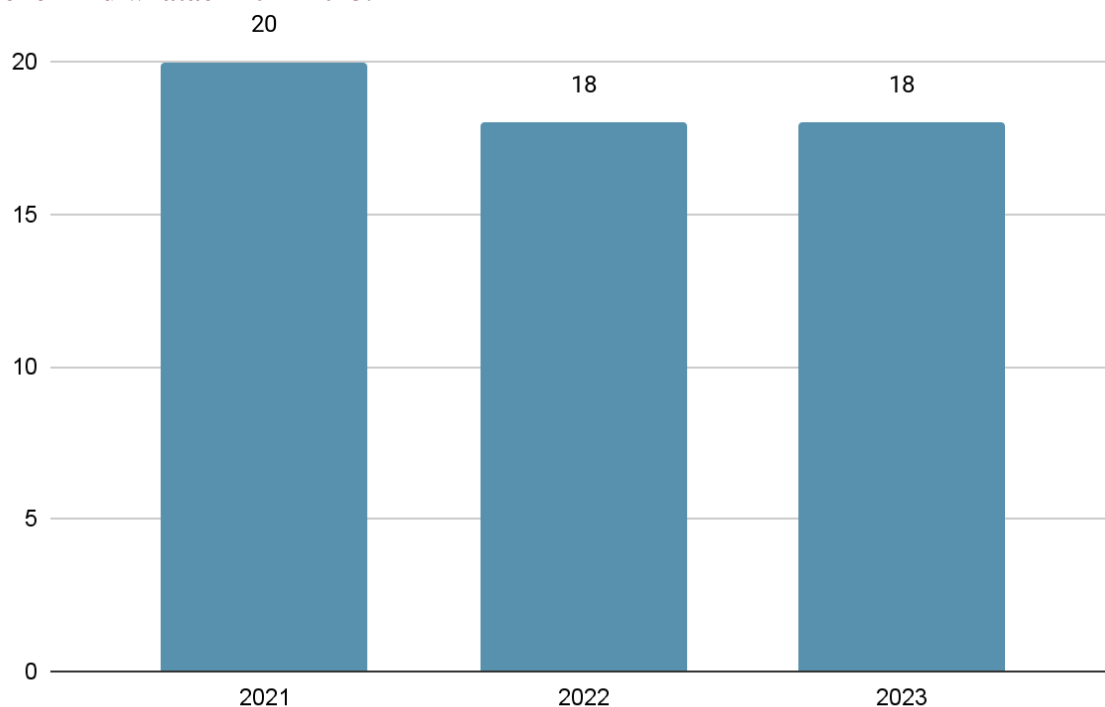
Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to “psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji”.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiąże się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona

problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

W 2021 roku w gminie Paczków wśród ubiegających się o pomoc z powodu alkoholizmu było 20 rodzin. W 2022 roku liczba ta zmniejszyła się do 18 rodzin i utrzymała się na tym samym poziomie w 2023 roku.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Paczków z powodu alkoholizmu w latach 2021-2023.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdej gminie uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje wszystkie zadania wynikające zarówno z ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i z ustawy o

przeciwdziałaniu narkomanii. Przede wszystkim podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakresie leczenia odwykowego, opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży.

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Paczków

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Paczków na lata 2024 - 2034 jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Paczków wśród grup reprezentujących lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy, dzieci i młodzież szkolna oraz pracownicy ośrodka pomocy społecznej.

Celem badań była diagnoza problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Paczków w opinii dorosłych mieszkańców

- W opinii pełnoletnich mieszkańców gminy Paczków najpoważniejszymi problemami są: uzależnienie od alkoholu (88%), zanieczyszczenie powietrza - smog (83%), bezrobocie (82%) oraz bieda i ubóstwo (81%). Badani mieszkańcy jako istotne problemy społeczne wskazywali również: uzależnienie od papierosów, uzależnienia behawioralne, takie jak hazard, uzależnienie od Internetu i nowoczesnych technologii, przestępczość, uzależnienie od narkotyków i dopalaczy, cyberprzemoc, przemoc domową oraz zaburzenia odżywiania.
- Zdaniem respondentów powszechnie występującym problemem jest uzależnienie nikotyny i od alkoholu, a także sieciorholizm. Prawie połowa badanych wskazała również narkomanię.

- Zdecydowana większość badanych mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom (86%). Respondenci dostrzegają potrzebę wsparcia psychologicznego dla rodzin, warsztatów profilaktycznych dla uczniów, otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień, ogólnospołecznych kampanii profilaktycznych, pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji, a także innych działań.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że duża część mieszkańców gminy Paczków spożywa jednorazowo niewielkie ilości alkoholu lub nie pije alkoholu w ogóle. 46% badanych zadeklarowało, że spożywa alkohol kilka razy w roku, 22% - kilka razy w miesiącu, a 9% - raz w tygodniu. 4% respondentów to osoby pijące alkohol kilka razy w tygodniu, a 2% - prawie codziennie. 17% respondentów zadeklarowało abstynencję. 48% respondentów spożywa jednorazowo od 1-2 porcji alkoholu, 14% - od 3-4 porcji, 5% od 5 - 6 porcji alkoholu, a 4% od 7 - 9 porcji.
- Większość badanych mieszkańców gminy Paczków nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w jego rejonie zamieszkania (63%). Nieco ponad jedna trzecia respondentów twierdzi, że posiada taką wiedzę. Badani najczęściej wskazywali: OPS, GRPA, AA, ośrodek leczenia uzależnień.
- Wiedza na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców gminy na wysokim poziomie. 97% respondentów jest świadomych, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu, a 93% jest zdania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu nie jest bezpieczne. Ponadto, 92% badanych nie zgadza się co do tego, że alkohol pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.
- Większość respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym oraz uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach. 87% mieszkańców jest zdania, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.
- W gminie Paczków 73% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu. Do regularnego palenia tradycyjnych papierosów przyznało się 13% badanych, a e-papierosów - 6%. Okazjonalnie papierosy lub e-papierosy pali 8% respondentów.
- 38% badanych mieszkańców gminy Paczków twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie, łącznie 62% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.

- Zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.
- Co trzeci respondent ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy domowej, a kolejne 29% ma podejrzenia, że u osób które zna występuje przemoc domowa. 38% badanych twierdzi, że nie zna osób doznających przemocy domowej.
- Większość respondentów nie grała nigdy w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze, np. poker. Tylko 8% badanych mieszkańców gminy przyznało, że mają doświadczenie w takich grach.
- Respondenci twierdzą, że grają w gry na pieniądze, aby zasilić domowy budżet i mieć więcej na zwykłe codzienne wydatki. Jest to dla nich rozrywka i sposób na nudę, lubią towarzyszące grze emocje. Co siódmy badany twierdzi, że gra, bo potrzebuje pieniędzy na jakiś ekstra wydatek np. samochód, dom czy podróż lub gra ponieważ potrzebuje pieniędzy z powodu kłopotów finansowych. Część respondentów gra, bo ma poczucie, że czeka ich duża wygrana.

2.3.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych pracowników ośrodka pomocy społecznej

- W opinii pracowników ośrodka pomocy społecznej w gminie Paczków większość wymienionych w ankiecie problemów społecznych jest istotna w ich środowisku lokalnym, w tym w szczególności: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa, bezrobocie, bieda i ubóstwo, problemy opiekuńczo - wychowawcze, a także: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność oraz uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej.
- Respondenci twierdzą, że najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy są takie formy wsparcia jak: finansowe, pomoc psychologiczna i terapeutyczna, wsparcie w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych, czy też zwiększenie oferty dla spędzania czasu wolnego dla dzieci np. orlik, boiska, kort do tenisa, kółka zainteresowań.
- Większość respondentów zgadza się z tym, że ośrodek pomocy społecznej pomaga w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych mieszkańców (92%). Niewielka część badanych uważa, że instytucja pomocy społecznej nie pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym (8%).
- Większość badanych pracowników zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej (76%).

- Prawie połowa (46%) respondentów jest zdania, że władze Gminy wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom.
- 77% badanych pracowników ośrodka pomocy społecznej uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana.
- Zdaniem pracowników ośrodka pomocy społecznej większej uwagi wymagają następujące usługi społeczne: mieszkalnictwo (77%), opieka zdrowotna (54%), transport osobowy (31%), opieka społeczna (23%), a także profilaktyka uzależnień, oferta edukacyjna i bezpieczeństwo publiczne (po 15%).
- 92% badanych pracowników ośrodka pomocy społecznej dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w gminie. Respondenci wskazywali najczęściej na potrzebę udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin, organizacji warsztatów profilaktycznych dla uczniów oraz organizacji ogólnospołecznych kampanii profilaktycznych.

2.3.3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży na terenie gminy

- Uczniowie w gminie Paczków deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami /opiekunami: SP 4-6 - 99%, SP 7-8 - 94%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.
- Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Uczniowie mniejszym zaufaniem obdarzają nauczycieli niż rodziców, jednakże jak wynika z przeprowadzonych badań, młodsi uczniowie mają bardzo dobre (26%) lub dobre relacje z nauczycielami (56%). 16% uczniów klas 4-6 ocenia swoje relacje z nauczycielami jako neutralne. Wśród starszych uczniów 24% ocenia swoje relacje z nauczycielami jako bardzo dobre, 62% jako dobre, a 12% - jako neutralne.
- Relacje z rówieśnikami uczniowie z gminy Paczków oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze.
- Zdaniem uczniów klas 4-6 z gminy Paczków najbardziej popularnymi zjawiskami w ich otoczeniu są uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfona i mediów społecznościowych. Część badanych uczniów ocenia te zjawiska jako problemy, które tylko czasem występują w ich otoczeniu. Co szósty uczeń klas młodszych uważa, że w jego otoczeniu czasem występuje problem zakupoholizmu, a co dziesiąty - zaburzenia odżywiania. W opinii większości badanych uczniów uzależnienie od hazardu nie występuje w ich otoczeniu (83%).

- Odpowiedzi starszych uczniów szkoły podstawowej wyraźnie wskazują, że w ich środowisku popularne jest uzależnienie od smartfona oraz od Internetu. Co siódmy z badanych uczniów uważa, że popularnym problemem jest zakupoholizm, a 10% - zaburzenia odżywiania. Uzależnienie od hazardu, w opinii większości uczniów, nie występuje w ich otoczeniu (70%).
- Jak wynika z przeprowadzonych badań inicjację alkoholową ma za sobą 3% badanych uczniów klas 4-6 oraz 10% uczniów klas 7-8.
- Co szósty uczeń klas 4-6 przyznał, że jego rówieśnicy piją alkohol. Połowa odpowiedziała, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, a co trzeci - że nie wie, czy jego koledzy/koleżanki piją. Natomiast wśród uczniów klas starszych już 42% badanych twierdzi, że ich rówieśnicy piją alkohol. Kolejne 26% uważa, że ich koledzy nie piją alkoholu, a 32% - nie wie. Uczniowie wskazywali najczęściej, ich rówieśnicy spożywają alkohol na świeżym powietrzu, na imprezach/dyskotekach, w domu oraz podczas wycieczek szkolnych.
- Wśród powodów, dla których młodzi ludzie sięgają po alkohol, badani uczniowie wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym, dla lepszej zabawy i wyluzowania, dla towarzystwa oraz, co jest bardzo niepokojące - aby zapomnieć o kłopotach.
- Zdaniem 66% młodszych i 70% starszych uczniów każdy może uzależnić się od alkoholu, a 73% uczniów klas 4-6 oraz 74% uczniów klas 7-8 uważa, że piwo za alkohol. Wyniki te świadczą o tym, że duża część uczniów w gminie Paczków posiada wysoką świadomość na temat specyfiki alkoholu i uzależnienia od niego.
- 15% młodszych i 22% starszych uczniów w gminie Paczków twierdzi, że w ich gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.
- Jedna trzecia uczniów klas młodszych i ponad połowa uczniów klas starszych wskazała, że osoby w ich wieku palą papierosy. Inicjację nikotynową ma za sobą 7% uczniów klas 4-6 oraz 18% uczniów klas 7-8. Uczniowie przyznają się do jednorazowego palenia lub palenia od czasu do czasu. Problem palenia papierosów nie dotyczy 93% młodszych oraz 82% starszych uczniów. Uczniowie przyznają, że powodem zapalenia przez nich papierosa była chęć spróbowania czegoś nowego, chęć zaimponowania w towarzystwie oraz namowa znajomych.
- Wyniki badań wskazują, że część uczniów w gminie Paczków może przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków i dopalaczy. Co ósmy uczeń klas 4-6 i co ósmy uczeń klas 7-8 jest zdania, że jego rówieśnicy mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami.

5% uczniów klas 4-6 oraz 2% uczniów klas 7-8 przyznało, że mają za sobą inicjację narkotykową. Pozostali twierdzą, że nigdy nie próbowali narkotyków lub dopalaczy.

- Uczniowie, którzy mają za sobą inicjację narkotykową twierdzą, że zażywali narkotyki w domu, na terenie szkoły, podczas szkolnych wycieczek w barze lub klubie, a także w innych miejscach. Badani uczniowie przyznają, że narkotyki dostali od kolegi/koleżanki, lub dostali je od kogoś, kogo znają ze słyszenia, ale nie osobiście. Starsi uczniowie twierdzą, że narkotyki wzięli z domu bez pozwolenia rodziców.
- Badani uczniowie w gminie Paczków w większości nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe lub trudne. Nie znają również miejsc, w których można je kupić.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Duża część uczniów korzysta z komputera od dwóch do trzech godzin dziennie, a często nawet cztery lub więcej godzin dziennie. Niepokojący wydaje się jednak być fakt, że 12% młodszych i 10% starszych uczniów spędza przed komputerem pięć lub więcej godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania wolnego czasu.
- Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 18% młodszych i 26% starszych uczniów, że nie grają w gry komputerowe. Co czwarty uczeń klas 4-6 i co czwarty uczeń klas 7-8 poświęca na granie w gry komputerowe maksymalnie 1 godzinę dziennie, a co trzeci - od 1 do 3 godzin dziennie. Część uczniów gra w gry komputerowe od 3 do 6 godzin dziennie lub nawet powyżej 6 godzin dziennie.
- Uczniowie dużo czasu spędzają na korzystaniu z telefonu. 39% uczniów klas 4-6 oraz 42% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od dwóch do trzech godzin dziennie. Część uczniów, szczególnie starszych, spędza przed ekranem telefonu od czterech do pięciu, a nawet więcej niż 5 godzin dziennie. Prawie jedna trzecia uczniów klas 4-6 ogranicza używanie telefonu do maksymalnie jednej godziny dziennie. Wśród starszych uczniów odsetek ten wynosi tylko 2%.
- Najbardziej popularnymi formami spędzania czasu korzystając z telefonu okazują się być: słuchanie muzyki, oglądanie filmików i śmiesznych obrazków, aktywność na czatach i portalach społecznościowych, korzystanie z aplikacji oraz przeglądanie różnych stron w Internecie.

- Łącznie 82% uczniów klas 4-6 oraz 78% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Jednakże spora część uczniów, przyznaje, że brak dostępu do Internetu byłby dla nich problemem.
- Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych czy korzystanie z telefonu. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Już 24% uczniów klas 4-6 i 22% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy, takich jak: otrzymywanie wiadomości z obelgami, przezwiskami, szantażem lub groźbami, podszywanie się pod nich przez znajomych ze szkoły czy też włamanie na konto na portalu społecznościowym. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- Problem grania w gry hazardowe wśród uczniów gminy Paczków jest niewielki. Zdecydowana większość uczniów nie grała nigdy w gry hazardowe, w których wygraną są pieniądze (SP 4-6 - 89%, SP 7-8 - 88%). Niewielki odsetek badanych uczniów przyznaje, że mają za sobą doświadczenia z tego typu rozrywką.
- Problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym. Pomimo iż 51% uczniów klas 4-6 oraz 66% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nigdy nie zdarzyło im się doświadczyć przemocy w szkole, to pozostała część uczniów przyznaje, że zdarza im się doznawać przemocy ze strony swoich rówieśników. Część uczniów doświadcza przemocy w szkole sporadycznie - kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu lub częściej - kilka razy w tygodniu. 5% uczniów klas młodszych i 6% uczniów klas starszych przyznaje, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole codziennie. Uczniowie przyznają, że padali ofiarą zarówno przemocy fizycznej (byli bici, szarpani lub kopani), jak i psychicznej (byli zastraszani lub przezywani).
- Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz

rozwiązywania konfliktów. Proponowana byłaby organizacja szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

- Uczniowie z gminy Paczków najczęściej spędzają czas wolny z rodziną oraz ze znajomymi z klasy lub szkoły, a w następnej kolejności ze znajomymi spoza klasy lub szkoły oraz sami. Większość uczniów z gminy Paczków potwierdza, że posiadają hobby lub pasję. Badani najczęściej wymieniali: różnego rodzaju sporty (piłka nożna, koszykówka, jazda konna, jazda na nartach, jazda na wrotkach, tenis, kolarstwo, boks, gimnastyka), taniec, śpiew, grę na instrumentach, malowanie i rysowanie, czytanie książek, słuchanie muzyki, gotowanie, majsterkowanie, układanie puzzli i LEGO, matematykę i informatykę, spotkania ze znajomymi, wędkarstwo, fotografia, sztuka.
- 47% badanych uczniów z klas 4-6 i 48% badanych uczniów z klas 7-8 uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego. Jednakże część uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych, więcej parków i terenów zielonych, organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje placów zabaw, kina, skateparku, pływalni oraz siłowni.
- Większość badanych uczniów twierdzi, że nie pije napojów energetycznych takich jak Redbull, Burn, Tiger (SP 4-6 - 91%; SP 7-8 - 68%). Jednakże warto zauważyć, że już prawie co dziesiąty uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 przyznaje, że zdarza mu się pić tego typu napoje.
- Zdecydowana większość uczniów uważa, że napoje energetyczne nie są zdrowe.

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Paczków wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii

czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY (Strengths) - są to czynniki wewnętrzne pozytywne - atuty, walory, zalety gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu. Zalety te należy efektywnie wykorzystywać i wzmacniać.

- korzystna struktura demograficzna - duży odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- dostęp do opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego w gminie,
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych wzmacniających poziom integracji społecznej,
- efektywna współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,
- aktywna działalność Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie,
- funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego - Informacyjnego przeciw Przemocy w Rodzinie oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- rozwinięta baza instytucjonalna i zasoby ludzkie działające w obszarze wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności (MGOPS, ZI, GKRPA, Policja),
- wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- aktywna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Policji w celu przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom.

SŁABE STRONY (Weaknesses) są to czynniki wewnętrzne negatywne będące konsekwencją problemów społecznych i ograniczeń zasobów w gminie. Zadaniem gminy jest dążenie do ich wyeliminowania.

- ujemny przyrost naturalny,
- narastający problem starzenia się społeczeństwa,
- duża liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia oraz osób po 50 roku życia,
- duża liczba rodzin i osób korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej,
- występowanie zjawiska przemocy domowej,
- niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej do wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego oraz pomocy psychospołecznej i prawnej,
- niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe wśród dzieci i młodzieży, rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej,

- problem spożywania alkoholu oraz palenia wyrobów papierosów wśród uczniów w gminie,
- występowanie zjawiska przemocy i agresji w środowisku szkolnym,
- problem uzależnienia od Internetu i nowych technologii, a także występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci oraz młodzieży w gminie,
- niewystarczające wsparcie psychologiczne i profilaktyczne skierowane do uczniów w gminie.

SZANSE (Opportunities) - są to wszelkie istniejące lub przewidywane czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do jej rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń.

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów i zagrożeń społecznych,
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców,
- promocja gminy, działania wspierające wzrost aktywności i integracji społecznej mieszkańców,
- zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz rodzin z dziećmi, w tym oferty zajęć dydaktyczno-wychowawczych i pozalekcyjnych,
- kształtowanie u dzieci i młodzieży pozytywnych wzorców zachowań, pożądanych umiejętności i kompetencji,
- dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy,
- wzrost świadomości społecznej na temat negatywnych konsekwencji wynikających z uzależnień oraz przemocy domowej,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną społecznością,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą,
- kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu uzależnień i przemocy domowej,
- możliwość uczestnictwa w szkoleniach podnoszących umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką uzależnień oraz przemocy, pracujących z osobami uzależnionymi oraz pracowników opieki społecznej,

ZAGROŻENIA (Threats) są to zewnętrzne negatywne czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej funkcjonowaniu i rozwoju oraz utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających opieki,
- przeciążenie pracowników pomocy społecznej zbyt dużą liczbą zadań, zagrożenie wypaleniem zawodowym,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny i pełnienia przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych w związku z problemami: uzależnień, bezrobocia, ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- negatywne wzorce zachowań społecznych, w szczególności w zakresie okazjonalnego sięgania po alkohol (podczas uroczystości rodzinnych i świąt),
- występowanie zjawiska przemocy domowej,
- ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, uzależnienia członków rodziny, niechęć do współpracy z instytucjami pomocowymi,
- występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach,
- występowanie zjawiska cyberprzemocy,
- narastanie negatywnych zjawisk i patologii społecznych,
- ograniczenia prawne i brak stabilności przepisów oraz trudności w ich interpretacji,
- kryzys gospodarczy w Polsce i na świecie.

ROZDZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PACZKÓW NA LATA 2024-2034

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Paczków pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2024 – 2034, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań. W Strategii wyróżniono:

- misję gminy stanowiącą cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne identyfikujące najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne, które są doprecyzowaniem i uszczegółowieniem dla celów strategicznych i zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misją samorządu gminy Paczków w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024-2034 jest

***Podnoszenie jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy
poprzez stwarzanie im możliwości rozwoju, przeciwdziałanie patologiom
społecznym i marginalizacji społecznej oraz podejmowanie działań na rzecz
integracji społeczności lokalnej.***

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Paczków. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób starszych,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób z niepełnosprawnością i ich rodzin,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie pomocy socjalnej wśród osób przewlekle chorych oraz ich rodzin,
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością,
- powszechność występowania chorób cywilizacyjnych i geriatrycznych,
- niedostosowanie wykształcenia młodzieży oraz osób 50+ do lokalnego rynku pracy,
- niedostateczna ilość ofert pracy dla osób bez doświadczenia i kwalifikacji, a także niechęć pracodawców do zatrudniania takich osób,
- niedostateczną ilość inicjatyw służących rozwojowi ekonomii społecznej,
- potrzebę zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy.

II. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy domowej

Prognozuje się:

- spadek dzietności i liczby ludności w gminie,
- ujemny przyrost naturalny,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin,
- potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny,

- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju,
- utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy domowej i potrzebę jego minimalizacji,
- potrzebę niesienia specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej,
- potrzebę zwiększenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania,
- brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy.

III. Rozwój infrastruktury kulturalnej i społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- utrzymywanie się średniej aktywności i integracji społecznej mieszkańców gminy,
- niskie zainteresowanie młodego pokolenia folklorem i tradycjami regionu.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy. Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Paczków poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie Strategii ma na celu:

- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób ubogich, bezrobotnych i uzależnionych oraz ich aktywizację i integrację społeczną,
- poprawę jakości życia starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych mieszkańców gminy,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie problemu uzależnień w gminie,
- zmniejszenie zjawiska przemocy domowej,
- integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków na lata 2024 - 2034 opierać będzie na realizacji trzech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą oraz raz tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom,
- Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych osobom starszym, niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą,
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, niepełnosprawnymi i dotkniętymi długotrwałą chorobą oraz ich rodzinami,
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- Wspieranie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, zajęć i warsztatów,
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji,
- Wspieranie wolontariatu nakierowanego na niesienie pomocy osobom starszym, niepełnosprawnych i dotkniętym długotrwałą chorobą,
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych objętych pomocą społeczną oraz rodzaj i liczba działań,
- liczba świadczonych usług opiekuńczych oraz liczba beneficjentów usług opiekuńczych,
- liczba osób objętych pomocą socjalną oraz liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba podmiotów współpracujących,
- liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw oraz liczba osób objętych działaniami,
- liczba i rodzaj działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba dostępnych form wsparcia oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba/ odsetek osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo,
- liczba stworzonych nowych miejsc pracy dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych.

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, placówki ochrony zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- Udzielanie wsparcia w formie pomocy rzeczowej,
- Opracowywanie corocznej oceny zasobów pomocy społecznej,
- Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł,
- Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem,
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (m.in. dożywianie w trakcie nauki w szkole, wyposażenie w artykuły szkolne, organizacja wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych),

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz wspierania rodzin ubogich i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin zagrożonych ubóstwem,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- liczba dzieci korzystających z pomocy z powodu ubóstwa,
- liczba opracowanych dokumentów dot. oceny zasobów społecznych gminy,
- liczba podjętych działań i zrealizowanych programów na rzecz osób ubogich,
- liczba rodzin i dzieci objętych programami,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, które objęto dożywianiem w trakcie nauki w szkole i w domu,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw.

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku bezrobocia oraz redukcja jego negatywnych skutków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem,
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin,
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego,
- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- liczba zawartych kontraktów socjalnych,
- liczba zaktywizowanych zawodowo osób bezrobotnych będących beneficjentami ośrodka pomocy społecznej,
- liczba projektów dot. przeciwdziałania bezrobociu,

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

IV. CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Paczków,
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie i funkcjonowanie grup wsparcia i samopomocy,

- Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- Współpraca z innymi podmiotami w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba osób, które skorzystały z pomocy terapeutycznej oraz liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba grup wsparcia i samopomocy,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych, liczba uczestników

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół, Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy domowej

I CEL OPERACYJNY: Stworzenie skutecznego systemu wspierania rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Przeprowadzanie bieżącej diagnozy środowiska ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb i problemów osób wymagających wsparcia: osób niepełnosprawnych, starszych, długotrwale chorych, ubogich oraz ich rodzin,
- Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny,

- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej,
- Udzielanie pomocy finansowej, wypłacanie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- Wspieranie rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej m.in. poprzez pracę asystenta rodziny,
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej na terenie gminy, a także zajęć pozalekcyjnych,
- Organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (kolonii, półkolonii, obozów, zimowisk),
- Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży,
- Włączanie dzieci i młodzieży w działania na rzecz własnego środowiska i innych potrzebujących osób,
- Inicjowanie różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in. poprzez organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych wydarzeń promujących dobre praktyki na rzecz rodzin i wychowania.
- Stała i aktywna współpraca Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami,
- Aktywna współpraca ośrodka pomocy społecznej, sądów, instytucji oświatowych, zakładów opieki zdrowotnej, Kościoła oraz organizacji społecznych na rzecz rozwoju dziecka i wspierania rodzin.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba udzielonych porad,
- liczba osób i rodzin objętych pomocą socjalną,
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej,

- liczba przyznawanych świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników,
- liczba i rodzaj prowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba uczestników,
- liczba programów oraz liczba dzieci uczestniczących w programach,
- liczba wydarzeń i inicjatyw oraz liczba rodzin i dzieci uczestniczących w wydarzeniach.

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół, Ośrodek Kultury i Rekreacji w Paczkowie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową,
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego,
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy dla ofiar przemocy,
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem,
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca w celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych programów,
- liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem,
- liczba interwencji w związku z przemocą,

- liczba Niebieskich Kart,
- liczba podmiotów udzielających wsparcia,
- liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających z terapii,
- liczba opracowanych i udostępnionych materiałów edukacyjno – informacyjnych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnie działań,
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy domowej,
- liczba zorganizowanych akcji, kampani społecznych, warsztatów oraz liczba uczestników.

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, sądy i prokuratura,

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL STRATEGICZNY: Rozwój infrastruktury kulturalnej i społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców oraz włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów m.in poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych i innych,
- Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu, grup wsparcia i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców,

- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych przemocą i uzależnieniami m.in. przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych,
- Kulturowanie tradycji i rozwijanie twórczości ludowej i regionalnej,
- Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych,
- Wspieranie merytoryczne działań organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w zakresie realizacji zadań publicznych przez samorząd gminy,
- Organizowanie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. cyklicznych imprez,
- Pozyskiwanie środków i zasobów na lokalne inicjatywy i projekty,
- Prowadzenie edukacji regionalnej i agroturystycznej w społeczności lokalnej,
- Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwoju gminy, aktywności mieszkańców i integracji,
- Realizacja Gminnego Programu Współpracy z NGO.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba osób objętych kampaniami informacyjnymi,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba wspólnie podjętych działań,
- liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba działających lokalnych stowarzyszeń oraz liczba ich członków,
- liczba podjętych lokalnych inicjatyw społecznych,
- liczba mieszkańców angażujących się w wolontariat.

Jednostka realizująca: Gmina Paczków – Rada Miejska, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Ocena zasobów pomocy społecznej,
- 2) Sprawozdanie z działalności Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie
- 3) Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Paczków,
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla gminy Paczków,
- 6) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Paczków,
- 7) Sprawozdanie ze współpracy gminy Paczków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdanie z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów dotyczących problemów społecznych oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Paczkowie, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotowuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie zawierał propozycje rozwiązań oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej Strategii.

Wskazane jest, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane także wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu operacyjnego. Przygotowany zestaw

wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania Strategii, może zostać zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji celów strategicznych.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii - czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?,
- skuteczności - czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?,
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności Strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Paczków na lata 2024 - 2034 będą: budżet gminy oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów realizacji. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Ramy finansowe realizacji Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. aktualna sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów

publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do określonych świadczeń i inne. Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej.